

CUPRINS

Argument	7
Prolog	9
Capitolul 1	
Un nou limbaj.....	13
Capitolul 2	
Componenta tehnică și tehnologică.....	19
Capitolul 3	
Suportii de imagine.....	29
Capitolul 4	
Unitățile imaginii filmate.....	33
Capitolul 5	
Imaginea.....	39
Capitolul 6	
Montajul.....	63
Capitolul 7	
Sunetul.....	73
Capitolul 8	
Grafica electronică.....	79

Studiu de caz (I)	
Analiza unei secvențe de excepție.....	83
Studiu de caz (II)	
Analiza unei transmisiuni de fotbal.....	89
Studiu de caz (III)	
Analiza unui megaspectacol-transmisie tv – partea I.....	93
Analiza unui megaspectacol-transmisie tv – partea a II-a...	95
Epilog	99

ARGUMENT

Cartea din mâinile dumneavoastră vă oferă versiunea scrisă, tipărită, a comentariului care străbate și încheagă toate cele 14 episoade ale serialului documentar *Limbajul imaginii filmate*, ceea ce înseamnă... peste șapte ore de proiecție. În film, comentariul rostit – fie în apariția video-sincron a prezentatorului, fie din *off* – formulează și explică reguli, concepte, procedee și operațiuni, ajutând telespectatorul să înțeleagă și să rețină ceea ce imaginea îi arată pe ecran. Explicând sensuri și punând accente, discursul-comentariu se constituie astfel într-o adevărată coloană vertebrală a unui demers în care cuvântul și imaginea se împletesc, se ajută și se potențează reciproc într-o perfectă complementaritate.

Dacă așa stau lucrurile – poate veți întreba – de ce mai este nevoie de un script care să spună exact ceea ce spune, în film, comentatorul? De ce un produs tipic al Galaxiei Marconi – un serial documentar tv – apelează la ajutorul unui produs tipic al Galaxiei Gutenberg – cartea – dacă ea reprezintă doar versiunea scrisă a discursului rostit pe ecran?

Răspunsul e simplu: pentru că scopul prioritar al serialului nostru este acela de a oferi un instrument de cunoaștere, de învățare metodică, ordonată, cuprinzătoare – dacă nu completă – a regulilor, normelor, principiilor și procedeelelor care definesc și guvernează un limbaj; cel al imaginii filmate. Dar, pentru sedimentarea și sistematizarea acestora, procesul de învățare presupune repetare, reluare a informațiilor dobândite la primul contact cu sursa. Dispune însă fiecare telespectator al serialului

nostru, în orice moment și în orice loc s-ar afla, de mijloacele care să-i permită vizionarea și revizionarea filmului ori de câte ori ar dori? Greu de presupus. Și, apoi, vizionarea îi permite adnotări, sublinieri, momente de reflecție și de meditație cum numai lectura îi poate oferi? Greu de presupus!

Iată de ce TVH, producătoarea serialului, a dat curs cu generozitate sugestiei noastre, oferindu-vă, odată cu cele 14 episoade înregistrate pe DVD, și versiunea scrisă a comentariului: cartea din mâna dumneavoastră, instrument de lucru util și practic. Ea conține, desigur, și pasaje foarte strâns legate de ceea ce „spune” imaginea de pe ecran, mai ales în ultimele episoade, consacrate analizei unor secvențe de film sau din emisiuni tv. Dar, pentru acele pasaje, cadrele serialului vă stau la dispoziție.

Așadar... o dublă urare: vizionare plăcută și lectură utilă!

Autorii

PROLOG

Ion Bucheru:

Iubiți filmul ?

Aproape sigur, veți spune DA.

Dar știți ce este, de fapt, filmul?

Unii veți răspunde: este cea de-a 7-a artă. Corect! Dar...e numai atât ? Reportajele tv fac și ele parte din cea de-a 7-a artă, doar pentru că sunt filmate? Greu de răspuns afirmativ. Și atunci.... ce unește reportajul filmat cu filmul de ficțiune?

Când frații Lumière fixau pe celuloid imaginea în mișcare și o proiectau pe un ecran, ei puneau, într-adevăr, bazele unei noi arte, a 7-a, dar inventau în același timp un nou mod de comunicare între oameni, un nou limbaj: limbajul imaginii filmate. Ca orice limbaj, el s-a născut fără reguli, dar cu timpul și le-a creat, pentru că avea neapărată nevoie de ele; așa s-a constituit codul de reguli și norme. Ca să vorbiți corect, ați fost învățați să o faceți; ca să scrieți și să citiți, „școlirea” a durat ani mulți. Dar regulile, normele, procedeele acestui nou limbaj vi le-a explicat cineva, așa cum s-a procedat cu pronunția corectă, cu alfabetul, cu gramatica vorbirii și scris-cititului? Mi-e teamă că nu! Privim la micul sau marele ecran, ni se pare că știm ce și cum ne oferă ele, dar... chiar știm?

Ei bine, vă invit să încercăm să deslușim acele norme care guvernează – ca modalitate de limbaj – atât filmul ca artă, cât și reportajul filmat. Să nu vă sperie diferența impresionantă dintre ele! Pentru că... e simplu: utilizând alfabetul, morfologia,

sintaxa și stilistica Galaxiei Gutenberg, poți să scrii un modest articol de ziar, dar și nemuritorul roman *Război și pace* sau *Baltagul* sadovenian, să spunem. Ei bine, tot așa, cu ajutorul limbajului imaginii filmate se pot crea capodopere artistice sau reportaje pentru televizor. Fără să știi însă regulile, nu poți face bine nici una, nici alta.

A venit timpul să spun ce anume mă îndreptățește, din punct de vedere profesional, să vă adresez eu, Ion Bucheru, această invitație. Sunt gazetar, am scris proză, piese de teatru și scenarii de film, am condus o casă de film care a produs peste 40 de filme artistice, sunt membru al Uniunii Cineaștilor, am lucrat în televiziune, unde am realizat sute de emisiuni, dar, mai ales, am predat multor generații de studenți un curs de televiziune. Cu alte cuvinte, sunt în cunoștință de cauză. Din experiența de aproape șase decenii, s-a născut o carte: *Fenomenul televiziune*. Unul dintre capitolele cărții, intitulat „Limbajul imaginii filmate”, a generat altă carte, intitulată la fel. N-am realizat-o singur, ci împreună cu colega mea, critic și istoric de film, gazetar cu experiență, profesor la una dintre universitățile prestigioase ale Capitalei României, unde predă cursul de televiziune

Marina Roman: Sunt Marina Roman, am absolvit secția de teatologie-filmologie a Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale”, fac parte din Asociația criticilor de film din Uniunea Cineaștilor, am scris sute de articole în specialitatea mea și am realizat, la fel, sute de emisiuni de televiziune, iar în prezent sunt cadru didactic

Ion Bucheru: Când a apărut cartea ne-am bucurat, desigur, dar... satisfacția n-a fost deplină.

Ca profesioniști ai imaginii, știam foarte bine că filmul, atât ca artă, cât și ca parte componentă a mass-media, nu poate fi înțeles doar din ce auzi sau din ce citești despre el! Ca să pricepi și să reții ce este de fapt imaginea filmată, ce reguli o guvernează, cum se realizează ea corect și eficient, trebuie să vezi, să percepi vizual întregul set de norme despre care vorbesc profesorii și manualele.

Marina Roman: Așa s-a născut ideea acestui serial. Ni l-am dorit din tot sufletul! Ar fi fost – și acum, iată, chiar este! – primul film-serial didactic de amploare făcut în România, cu sprijinul generos al TVH, al Universității *Spiru Haret*, cărora le mulțumim.

Ion Bucheru: Dar, stimată colegă Marina Roman...

...am impresia, dacă nu chiar certitudinea (gest către ceasul de mână), că timpul acordat nouă pentru această prefață de către regizorul filmului, colegul nostru Dumitru Cucu, a fost demult depășit... Deci, a sosit momentul retragerii, dar ...numai pentru mine, pentru că... am uitat să vă spun, dar, iată, o fac acum: în călătoria pe care o începeți din acest moment prin lumea minunată a imaginii filmate, ghid vă va fi colega mea Marina Roman. Sunt sigur că va fi o călăuză perfectă, de vreme ce și-a susținut doctoratul în filmologie, obținând *magna cum laude* cu o teză despre marele regizor Tarkovski, în a cărui filmografie *Călăuza* este un reper esențial!

Succes, Marina, iar dumneavoastră, dragi prieteni... călătorie pe cât de plăcută, pe atât de fructuoasă!

*Așadar, să rostim cuvintele magice la auzul cărora
camera de luat vederi intră în acțiune:*

CLACHETĂ și... MOTOR!